

NOVADI GAIDA

Pašiem sava zeme UN SAVI RAKSTI

Inese Elsiņa

Nupat oficiāli atvērtās SIA “Mailīšu fabrika” ražotnes Ērgļu pusē specializācija ir mūsdienīgu audumu ražošanas, saglabājot senču tradīcijas. Ilzes Mailītes izlolotais uzņēmums piesaistījis līdzekļus Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstītā projektā, un šī ir tikai viena no iespējām, ko Ilze iesaka izmantot arī visiem tiem, kas domā par atgriešanos savā dzimtajā zemē, lai te darītu to, ko sirds liek un rokas prot.

No skolas līdz savai fabrikai

Ilze neslēpj, ka pēc zināšanu ieguves projektēšanā, būvniecībā un daudzās citās jomās izkristalizējusies pārliecība par savas darbnīcas celšanu dzimtajos Ērgļos. Domu stiprinājusi pieredze ārzemēs – lai saprastu savu ceļu un nākotnes mērķus, četrus mēnešus viņa veica roku darbus Grieķijā. Pēc atgriešanās un spēku sakopošanas Ilze ieceres īstenošanā iesaistīja arī radus. Lai “Zemzaru” mājās ierīkotu aušanas darbnīcu, telpu vīzijas izstrādei tika uzrunāts brālēns, arhitekts Austris Mailītis. Viņš ir viens no titulētākajiem jaunās paaudzes arhitektiem Latvijā, sevi apliecinājis ne tikai Eiropā, bet arī tālajā Ķīnā. Tomēr lai cik vilinoši būtu pasūtījumi ārzemēs, dziļdziļā sakņu izjūta aizvien uzturējusi pārliecību, ka par savu dzīvesvietu jāsaglabā Latvija.

Mailīšu fabrikas kontekstā Ilze kopā ar Austri nolēma nojaukt “Zemzaru” ēkas (celta 1938. gadā) lodes daļu, kas bija bēdīgā stāvoklī, un uzcelt pilnīgi jaunu piebūvi divos stāvos, kur tiktu novietots fabrikai nepieciešamais. Interesanti, ka ēkas daļas demontāžas laikā varēja ieraudzīt Ērgļu vēstures liecības no Otrā pasaules kara – vecajās dēļu sienās bija daudz ložu caurumu, arī ložu šķembu.

Līdzās Ilzei audumu fabrikas virišķais balsts ir viņas draugs Artūrs Bacis. Artūrs divus gadus nostrādāja Norvēģijā, taču tur nepalika, atgriezās Latvijā, jo tāpat kā Ilze saprata, ka negrib mēģināties pa svešām zemēm, bet visus spēkus, prasmes un enerģiju vēlas ieguldīt Latvijā. Kāpēc cīnīties svešumā, ja var ieceres īstenot dzimtenē?

Šobrīd Artūrs, pateicoties kontaktiem ārzemēs, apņēmis organizēt paša austu segu un paklāju pārdošanu. Auž jaunas segas, lai veidotu produkcijas uzkrājumu. Roku darbs un dabisks materiāls allaž bijuši modē, tie iztur laika pārbaudi un konkurenci ikvienā kultūrā un valstī.

No uzņēmumā esošajām piecām stellēm Artūrs darbam izvēlējis Viļumsona stelles. Leģendārā amatnieka, audēja un konstruktora Pētera Viļumsona

Inese Mailīte (no kreisās), Ilze Mailīte un Artūrs Bacis sava uzņēmuma atklāšanas dienā. Ilze neslēpj, ka, lai piepildītu savu sapni, četrus mēnešus smagi strādājusi Grieķijā. Pēc atgriešanās mājās no ārzemēm viņa vēl vairāk nostiprinājusies pārliecība par to, ka nav labākas vietas par Latviju. Arī Artūrs, kas pāris gadu pastrādājis Norvēģijā, ar prieku atbalstījis draudzenes projektu.

VIZĪTKARTE

Ilze MAILĪTE

– Mācījusies Vadības zinību programmu Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātē. Latvijas Lauksaimniecības universitātē ieguvusi vides zinātņu profesionālo bakalaura grādu vides saimniecībā un vides inženierzinātnē, vides inženiera kvalifikāciju; inženierzinātņu maģistra grādu hidroinženierzinātnē.

– Strādājusi SIA “Velve” par piedāvājuma sagatavošanas speciālisti/iepirkumu speciālisti; SIA “Belss” par projektēšanas inženieri, autoruzrauga palīdzi; Latvijas Lauksaimniecības universitātes Lauku inženieru fakultātes Vides un ūdenssaimniecības katedrā par projekta “Starpnozaru zinātnieku grupas modeļu sistēmas izveide pazemes ūdeņu pētījumiem” laboranti; Lauku atbalsta dienesta Viduslatvijas reģionālās lauksaimniecības pārvaldes Zemes un ūdens resursu daļā par pārvaldes referenti; Lauku atbalsta dienesta Zemgales reģionālās lauksaimniecības pārvaldes Zemes un ūdens resursu daļā.

pusautomātiskās stelles pirms simts gadiem bija īsta revolūcija stellju attīstībā. Viļumsona stelles uzskatāmas par tiešu programējamo stellju priekšteci.

Darbnīcas atklāšanā acis priecēja vairāki Artūra noautie deķi, kas kopā ar Ilzes austajām segām bija izlikti apskatei uz Mailīšu fabrikas iekšējā balkona margām. Krāšņi, dekoratīvi un acij tik tīkami.

Dzimtas piensums

Ilzes mamma ērglēniete Inese Mailīte ir Tautas daiļamata meistare aušanā. Vēl nesen viņa vadīja aušanas pulciņu Sarkaņu Amatu skolā.

“Atmiņas par aušanu man ir kopš bērnības,” atzīst Ilze. “Mamma Ērgļu studijā auda puspersietī, es, otrās klases skolniece, spolēju spolītes. Rokdarbi mums ir gēnos. Vecmammai Lidijai 1940. gada Dziesmu svētkos, kas notika Daugavpilī, par izšūto galdautu tika piešķirta zelta medaļa. Medaļu pasniegt gan nepaspēja,

jo ienāca krievu karaspēks, bet galdauts ir saglabājies. Amatniecībai un rokdarbiem mūsu dzimtā ir atvērti visi – kāds darbojas ar dzelžiem, kāds – ar koku, kāds šuj, izšuj, kāds auž.”

Mailīšu audumu fabrikai Ilze izvirza divus uzdevumus – caur Latvijā dažādos laikposmos izmantoto stellju stāstiem rādīt tradīcijas senumu, mainību un laikmetīgumu un ikdienā nodarboties ar gluži praktisku ražošanu. To nodrošinās 1. stāvā izvietotās stelles – divas no tām ir Pētera Viļumsona radītās: mazās stelles jostu aušanai, ar kurām audusi liela rokdarbniece un radniece Anna Skaidrīte Gailīte, un mākslinieces Ineses Jakobi dāvētās stelles salvešu, šallju aušanai, turpat arī mūsdienīgās un jaudīgās datorstelles.

No Somijas Ilze atvedusi 12 tūkstošus eiro dārgās datorstelles, pirmās programmējamās stelles Latvijā, kas ražotas firmā “Toika Oy” (otras šobrīd iegādājušies limbažnieki). “Tās ir Viļumsona

stelles pēc simt gadiem,” komentē jaunie, piebilstot, ka stelles var pārveidot arī par sviru stellēm, ja pēkšņi pazūd vai pietrūkst elektrības. Somijā gatavotajām datorstellēm ir 24 nišu kārtas, līdz ar to rakstu dažādība arī liela. Turklāt datorstellēm uz 24 nišu kārtām ir tikai viena pamina – aušana ir ērta un vienkārša. Galvu vajag piepūlēt vien brīdī, kad programmatūrā tiek zīmēts nītījums un auduma raksts, pēc tam darba process ir atvieglots. Kopš stellju atvešanas uz Ērgļiem audēja jau noaudusi ap 20 brunču, vairākas šalles, galdsegas, šaha galdu.

Lakati “Vakaram uz ezera” gatavi

Visu trīs “fabrikantu” lielākais kopdarbs ir šobrīd izgatavotie 30 krāšņie lakati pēc uzņēmēja Artura Gailīša pasūtījuma. Tie paredzēti populārā pasākuma “Vakars uz ezera” jeb Kāla ezera peldošā restorāna apmeklētājiem.

Aušana un rokdarbi ir Ilzes vaļasprieks cauri laikiem. Viņas pūrā ir segas, šalles, brunči un pilnībā izveidoti trīs Ērgļu tautastērpu komplekti (sev, kā arī mammai). Ar tiem 2017. gadā Vecpiebalgā notikušajā Voldemāra Cīruļa piemiņas balvas latviešu tautastērpu konkursa izstādē audēja pārstāvēja Ērgļu Tautas lietišķās mākslas studiju “Ērgļi”, neslēpjot, ka bez mammas padoma un studijas vadītājas Sandras Laubertes palīdzības un atbalsta šo tērpu nebūtu. Nozīmīgs solis visai dzimtai bija Ineses un Ilzes Mailīšu uznāciens uz Dziesmu svētku tautastērpu skates mēles pagājušajā vasarā.

Savukārt Kuldīgā pirms di-

viem gadiem notikušajā tautas lietišķās mākslas izstādē “Latvijas novadu segas” Ilze piedalījās ar savu simtkrāsu segu. Tautas lietišķās mākslas studiju un rokdarbu pulciņu dalībnieku izstādē “Paklāji, tepiki un dekori”, kas notika Līgatnē, jaunie eksponēja vēl citu austu segu.

“Man dažreiz liekas, ka stelles ir dzīvas. Tās vai nu pieņem cilvēku, vai nepieņem. Ja tu esi pacietīgs un neatlaidīgs, tās tevi pieņem. Ikdienā jāauž pilnīgi viss, lai būtu dažādība, bet man pašai ir milzīgs prieks par radītajiem trim tautastērpiem,” atzīst Ilze. “Esmu cilvēks, kuram ir svarīgi būt savā vietā. Būt Latvijā, Vidzemē un dzimtajos Ērgļos. Mana vīzija ir, ka Latvijā ir lieli, skaisti un bagāti reģioni, kuri nes tālāk un glabā savas vērtības. Latviju redzu kā kori ar piecām balsīm, kur ik pa reizei kāds pārstāvis iznāk priekšā un kļūst par diriģentu – savureiz Kurzeme, savureiz Zemgale, savureiz Latgale, Sēlija un Vidzeme. Mēs tiešām esam interesanti, jo esam tik dažādi! Esmu izvēlējusies iet šo ceļu, jo gribu būt harmonijā ar sevi. Vēlos, lai mēs pieņemtu cits citu tādā, kāds kurš esam, un nenosodītu tos, kuri dara mazliet savādāk. Katram ir kāda ideja, kāda doma par to, kā viņam dzīvot un strādāt.”

Sabiedrības integrācijas
fonds

Materiāls sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.